

ST·OLAV

K A T O L S K T I D S S K R I F T

N R. 5

88. ÅRGANG

13. MARS

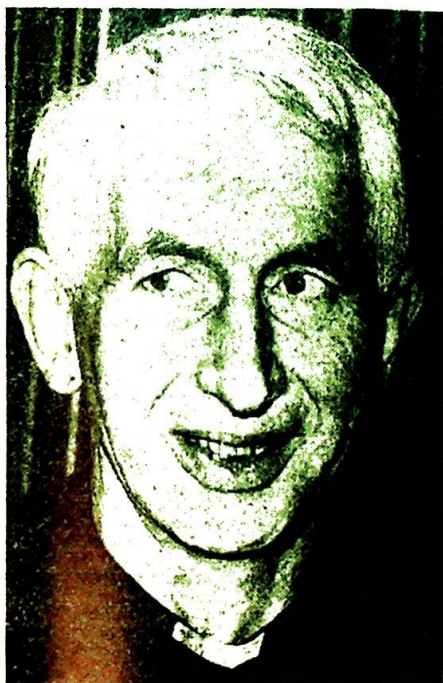
1 9 7 6

«NÅR KIRKEN TALER»

(SIDE 70)

GUNNEL VALLQVIST I BOKHYLLEN

(SIDE 74)

ABBED HUME
FLYTTER TIL
LONDON

(SIDE 76)

«NY TEOLOGI OM KVINNEN»

(SIDE 78)

En katolsk mening om saken

NÅR KIRKEN

Av Ellert Dahl, O.P.

Det var visst Pius X som en gang sa at de troendes første plikt var å lyde pavens røst som fårene sin hyrdes stemme, og det ville gå dem vel. Bildet var klassisk, men som alle bilder hadde det sin begrensning. Det understreket riktig læremyndighetens aktive ansvar i Kirken, men det kunne også tyde på at passivitet var en dyd hos de kristne: En hjord som gjorde vel i å lytte, lyde og la seg lede.

Et slik skjematisk syn på Den katolske kirke svarer vel heller til den karikatur som enkelte ennå bevarer av oss: Mennesker som har gitt seg betingelsesløst over til autoriteten og som har oppgitt enhver rett til selvstendig tenkning. I virkeligheten har nok de katolske kristne gjennomgående opplevd læremyndigheten heller som en støtte enn som et stengsel. Den har gitt et fast grunnlag å gå ut fra, retningslinjer å arbeide etter, et klarsyn i en ellers broget verden. Og den har virket som en spore til fornyelse. Det er nok å tenke på den inspirasjon som er utgått fra Det annet Vatikankonsils mange dekretter og vedtak, eller fra pavelige rundskriv som «Fred på jorden» (1963) og «Om folkenes utvikling» (1967). Det var profetiske ord som vakte gjenklang langt ut over Den katolske kirkes grenser. De falt i god jord og bar frukt.

Men heller blandede mottagelse som Vatikanets siste uttalelse om seksualmoralen, «Persona humana» (29. desember 1975) har fått, minner om at det også eksisterer en annen side. Erklæringen er den siste av en rekke pavelige rundskrivelser og utsagn, som har vakt kontrovers og

motstand hos teologer og hos legfolk eller som er blitt mottatt med taushet — selv om det skal tilføyes at de også på visse hold er blitt hilst velkommen. Det mest kjente eksempel er nok «Humanae vitae» om barnebegrensningsspørsmålet (25. juli 1968), men også andre uttalelser som Johannes XXIII's «Veterum sapientiae» eller Paul VI's «Credo» (1968), fant forholdsvis lite gehør. Her lyder en røst som en del vil oppfatte som mer fortidsvendt enn egentlig profetisk, mer gjentakende enn fornyende, mer advarende enn positiv. Det er uttalelser som tilsynelatende gir gamle svar på nye spørsmål og problemstillinger, og som bare i beskjeden grad integrerer menneskers moderne erfaringer. Det — ikke deres skarpe, men nødvendige forsvar av kristne og menneskelige grunnverdier eller fordømmelser av utgildninger — er nok en viktig årsak til at erklæringen finner liten gjenklang hos de troende. Det er ord som sier dem lite. Derfor lytter de ikke og går sine egne veier. Det er ord som faller til jorden og bærer liten frukt. — Men derved svekkes også Kirkens autoritet, og det er alvorlig.

Nå kan det sikkert være mer enn én årsak til den reaksjon disse hyrdebrev har møtt. Hyrden skal tale «i tide og utide». Kirken skal våge å være et motsigelsens tegn. Selv trenger vi å høre sannhetsord også, og kanskje nettopp når de er upopulære. Virker Kirkens lærebete slik blant de kristne, skal det også rolig virke videre... Det utretter sin hyrdegjering. At situasjonen for læremyndigheten også er blitt vanskeligere nå, skal ikke overraske noen. Det ville

væ merkelig om ikke Kirken, likesom så mange andre institusjoner og samfunn, også opplevet sin utgave av autoritetskrisen, kommunikasjonsvikten og generasjonsspenningen. — Men også utover et slikt, temmelig tidsbestemt fenomen, kan den manglende respons hos de troende på læremyndighetens ord tyde på at vi står overfor noe mer dyptgripende, som berører Kirkens struktur og stiller teologiske spørsmål om læreembetets plass i Kirkens liv og tro. Det er spørsmål som har vært fremme i den teologiske debatt de siste år. Uten å gå nærmere inn på denne, kan det være nyttig å se problemet i en videre historisk og teologisk sammenheng. Det kan bidra til å sette tingene i et riktigere perspektiv og skape grunnlag for en mer nyansert dom.

*

Følgende avsnitt fra Det annet Vatikankonsils konstitusjon Om Kirken (kap. 2, no. 12) gir et godt utgangspunkt for en undersøkelse. «Guds hellige folk får også del i Kristi profetiske embete: ... Det troende folk som helhet, salvet av Den Hellige Ånd (jfr. I. Jo. 2, 20 & 27), kan ikke fare vill i sin tro. Denne spesielle egenskap gir seg til kjennet gjennom hele folkets overnaturlige troens sans (*mediante sensu fidei totius populi*) når det, «fra biskopene til de ytterste rekker i det troende legfolk» (Augustin), fremviser en enstemmig tilslutning i tros- og moral-spørsmål.»

Det som her fastslås, er den enkle kjensgjerning at *hele* Kirken tror, *hele* Kirken er ufeilbarlig når den i

TALER

kraft av «troens sans» enstemmig holder fast ved noe som sant. I Det første Vatikankonsils erklæring Om troen (kp. 3) ble ufeilbarligheten forbeholdt læremyndigheten, som tolker Skrift og Tradisjon tros-normerende for Kirken. I Det annet Vatikankonsils tekst utvides perspektivet, eller rettere sagt, det vendes om. Her er utgangspunktet «troens sans», «fremkalt og støttet av sanhetens ånd». Den gjør at Gudsfolket som helhet holder fast ved troen og stadig, med sikker dømmekraft trenger lenger inn i troens virkelighet. Det er det samme instinkt som gjør at Kirken lytter til læreembetet når det taler og gjenkjenner «ikke lenger meneskeord, men . . . et Gudsord» (De eccl. 12). — Men også Kirkens hyrder, når de utøver sitt læreembete, gjør det i funksjon av hele Kirkens tro og ut fra det almene «trosinstinkt». Det forhindrer naturligvis ikke at de også, som de rette hyrder, med sitt embete har fått en særlig Åndens nådegave til å tolke og forkynne denne tro. Men denne spesielle nådegave er ikke kilden til ufeilbarligheten, mer enn den er kilden til troen i Gudsfolket. Den gir tvertom uttrykk for den ufeilbarhetsgave som er hele Kirkens eie. Læremyndigheten skal man med andre ord ikke forstås som en instans som står isolert fra og over resten av Kirken. Den kan bare fungere fyldestgjørende dersom den står midt i Kirken og har sine røtter i hele Kirkens tro og liv.

Denne omveltning i teologisk perspektiv, som i realiteten gjenopptar et meget gammelt syn på Kirken, ga seg uttrykk under utarbeidelsen av konstitusjonen «Om Kirken». Da fore-

tok konsilfedrene en omstilling av tekstdelene, slik at et spesielt kapittel om Guds folk fikk plass rett etter det innledende kapittel om Kirkens mysterium, og foran det om Kirkens hierarki. Derved ville en uttrykke at det som er felles for alle: Den nye pakt og Åndens gaver, er grunnlaget for, og går forut for den særlig funksjon i Kirken som representeres av hyrdegjerningen og læreembetet. Samtlige kristne har gjennom sin dåp mottatt sin andel i Det alminnelige prestedømme; de er også delaktige i Kristi profetiske forkynnerfunksjon. Læreembetet bygger på og tjener utøvelsen av disse almene gaver.

Slik kommenterer den kjente jesuitteolog Alois Grillmeier konsilteksten: «Åpenbarings- og frelsesrealiteten er for alltid overgitt menneskeheten gjennom Kristus, det sanne Gudsvitne, som Gudsfolkets levende og umistelige eiendom. . . Både i de troendes og i hierarkiets bevissthet var ufeilbarlighetens gave blitt for ensidig forskjøvet til embetet og tilmed til et pavelig primat isolert fra resten av bispekollegiet. Dette måtte føre til passivitet og likegyl-

dighet når det gjaldt ansvaret for Guds ord (hos de troende). Åpenbarings- og frelsesrealitetens egentlige hjem og feste er, ifølge Det annet Vatikankonsil, Kristusfolket som helhet, riktignok med gradsforskjeller når det gjelder dets aktive uttrykk. Hele Kristi folk, medregnet de som innehar embetet, er ufeilbare «*in credendo*» (i trosakten). — Det skal forstås, ikke passivt, men aktivt, som en virksom bevaring, et levende vitnesbyrd, en stadig dypere inntrengen i troen og et aktivt formende grep på livet. De som innehar embetet, er ufeilbare ikke bare «*in credendo*» i felleskap med hele folket, men også i kraft av den mottatte nådegave, når de lærer: «*in docendo*». Hele folkets trossinn og Kirkens ufeilbare læreembete, forholder seg til hverandre som de troende alminnelige prestedømme til det viede presteskap, som omfatter det første».

Hva er så læremyndighetens oppgave? — Ikke å erstatte eller sette seg ut over den sanne gudserkjennelse og Åndens trosinstinkt som Gudsfolket sitter inne med, men nett-

Fort. neste s.

(Forts. fra forr. s.)

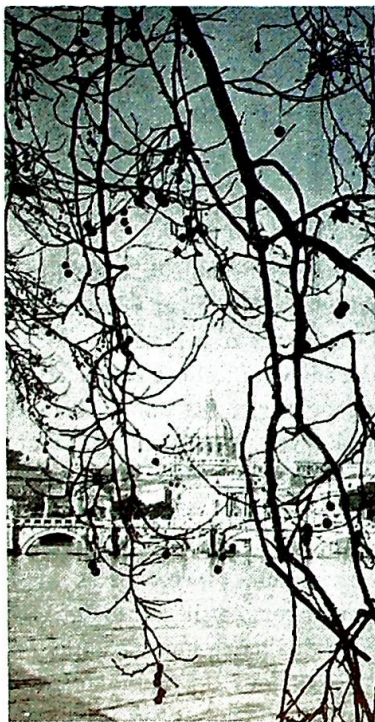
opp bære dem frem og bringe dem klart til uttrykk. Den skal være talerør for Kirkens tro, definere det som er uklart i trosinstinktet, bevare den apostoliske trosarv samtidig som det anvender Guds ord på den konkrete situasjon og profetisk tolker dets utfordringer til Kirken og menneskene. Med andre ord, lære-embetet skal lære. Og tegnet på at det lærer vel er at det lærer til Kirkens beste. Det er ord som bygger og oppbygger. Det er lære som nærer; som Guds ord, er det brød til liv.

Det ligger i sakens natur at dersom læremyndigheten er talerør for hele Kirken ut fra dens trossans og kristenliv, vil også læreembetets tale være relevant for Kirken i samme grad som den står i nært resonnansforhold til de kristne som helhet. Med hele Gudsforholdets tro og erfaring i ryggen, vil læremyndigheten ikke bare kunne tale rett og sant i kraft av sin særlige nådegave, men også opprettende, klart, og med adresse. Instinktivt vil den vite å si det riktige ord ved den riktige anledning. I forhold til den øvrige kirke vil dens ord alltid virke forløsende. Derfor vil også det budskapet den formidler, så ubekvent det måtte være for noen, likevel bli mottatt. Det vil bære frukt, både om det går med, eller om det går mot tidens strømninger. I forhold til Gudsfolket som helhet skjer ingen sted noe brudd. Et ord som opprinnelig er vokset frem av Kirkens hjerte, vil også måtte finne plass her. Det som Kirken i dypet alt tror og føler med sitt sikre trosinstinkt, det vil myndigheten kunne utkrystallisere og gi Kirken igjen til opplysning, konkret veiledning og fornyelse. Den mynter ut det rike trosmateriale som ligger i Kirkens varetakt, påfører den apostolitetens stempel og setter den i om-løp innenfor Kirken. Det ville på denne bakgrunn være kunstig og også galt å sette læremyndighet og troende Kirke opp mot hverandre som to

(Forts. side 82.)

EN DYPERE FOR

Noen trosfeller er tydeligvis skremt fordi det i ST. OLAV's spalter nylig ble lagt større vekt på den katolske reaksjon enn på selve ordlyden i det siste dokument fra Troskongregasjonen i Rom om seksualikk. Vi mener at den artikkelen av pater Ellert Dahl som vi bringer på de foregående sider i dette nummer kan gi dem et svar — indirekte.

Det er jo ikke slik at den meget sterke motbør dokumentet har kommet ut i, både blant prester, teologer og legfolk, er et tegn på sviktende moral, sviktende troskap mot paven eller ren blindhet for dagens faresignaler. Heller ikke er reaksjonen resultat av likegyldighet for unge menneskers vanskeligheter og for det ofte grelle press de utsettes for. Tvert imot.

Hva innholdet i dokumentet angår har vi forsøkt å gi et sammendrag av det. Vi har samtidig understreket at det bør mottas i respekt og med forståelse. Ingen er tjent hverken med at det forties eller feies utålmodig til side. Men man skal også ha klart for seg at alle innvendinger som har kommet ikke bare bunner i mangel på høye idealer og normer i den katolske verden. Det er også en dy-

VÅRTEGN I

Hurra for en dame i Vestfold som i forrige uke skaffet bladet fem nye abonnenter.

Vi har ikke råd til å avvertere i dagspressen og fortelle at vi finnes.

Vi sliter kanskje med noen gamle, seige misforståelser om det stoffet vi har og tonen vi bruker.

Og derfor registreres ikke noen stigning og fall i ST. OLAV's abonnement i tusener. For oss er fem et utmerket tall.

Fem enkeltmennesker, eller fem små familier. Det er optimisme i det.

Men hva så?

De siste årene har vi med jevne mellomrom hatt en oppfordring i våre spalter hvor det har stått:

SKAFF ST. OLAV EN NY ABONNEMENT I 1973. En ny abonnent i 74. En i 75. En i 76.

Ærlig talt har det ikke vært ofte

ST. FRANCISKUS XAVERIUS- SØSTRENE

feirer 75 års jubileum for opprettelsen av den norske søsterkongregasjonen den 19. mars.

KLARING 13/3

En
kloun

pere forklaring. Pater Dahl skriver blant annet:

«Den manglende respons hos de troende på læremyndighetens ord (i en rekke rundskrivelser og utsagn) kan tyde på at vi står overfor noe mer dyptgripende, som berører Kirkens struktur og stiller teologiske spørsmål om læreembedets plass i Kirkens liv og tro... det kan være nyttig å se problemet i en videre historisk og teologisk sammenheng. Det kan bidra til å sette tingene i et riktigere perspektiv og skape grunnlag for en mer nyansert dom.»

Hans og på det store plan hele Kirkens tanker om disse ting er vel den egentlige bakgrunn for reaksjonene.

Å. R.

VESTFOLD

annonsen har ført til noe. En sjelden gang, men ikke slik at det har gitt oss følelsen av å være ønsket rundt om i landet.

Og nå, plutselig, februar 1976.

Og fem nye.

Hva er det, våren?

Er det forresten bare i Vestfold det skal skje?

Hva med Østfold eller Agder eller Bergen eller Oslo?

En ting til som slår oss: Den ene hyggelige damen i Vestfold har på egen hånd klart å samle flere nye abonnenter enn vi i fjor klarte under to forsøk med hundrevis av frieksemplarer i Asker og Bærum og i Kristiansand.

Det er enkeltpersoner som teller i vårt strev med å få større kontakt og en sikrere økonomisk basis.

RED.

Vil
De
høre
en
katolsk
mening?

Så les
St. Olav
hver
14. dag

I det svenske Katolsk Kyrkotidning sto forleden følgende leserbrev fra en kvinne:

«Vi katoliker ler litet åt våra protestantiska systrar, som ivrigt läser predikaturerna i SvD på lördagarna och sedan glada utbrister «I morgon predikar domprosten Danell i S:ta Clara» eller «Ingmar Ström predikar i Storkyrkan, då skall jag verkligen gå dit». Då säger vi litet överlägset, att vi inte går i mässan för predikans skull. Det är en djupare sanning i det än vi egentligen menar: många av oss lyssnar överhuvudtaget inte på predikan.

Men sedan några månader tillbaka har vi i Vår Frus församling i Täby, naturligtvis därtill helt oförtjänta, fått en präst som kan predika, fader Francis Little. Vi inte bara lyssnar och skrattar, vi förändras av predikan och går ifrån kyrkan med en ny inställning till Gud och till oss själva. Personligen lyssnar jag gärna till Ingmar Ström, men jag måste säga, att det är betydligt större anledning för Storstockholms engelskkunniga katoliker att åka till 10-mässan i Tibblekyrkan och lyssna på fader Francis än för våra protestantiska vänner att åka till Storkyrkan och höra Ingmar Ström predika. Efter mässan kan man också vid en plastmugg néscafé diskutera predikan med fader Francis.»

Mange slags prekener.

Forskjellige sprog.

Men enten det er i Täby eller i Storkyrkan krever de noe. Det kan ikke bare være som i den norske bygda Barbra Ring engang fortalte om.

Man hadde fått en ny prest, og han holdt sin første preken — med svært få tilhørere. Efter gudstjenesten møtte presten en gammel storbonde utenfor og spurte ham, noe bryskt:

«Si meg, går ikke folk i kirken her i bygda?»

Den gamle svarte:

«Nei, ikke etter at dom fikk telfon.»

ST. OLAV'S
REDAKSJON

TLF. 20 72 26 - 28 95 18

OPIUMSRØKEREN

I Frankrike er man for tiden meget opptatt av en samling brev av Jean Bourgoingt — i mange år narkotikaslave og modell for en av Jean Cocteaus romanskikkelser, senere munk og til slutt en slags eremitt i en afrikansk spedalskekoloni.

1920-tallet var en stor tid for fransk litteratur, sikkert en av de sterkeste. Blant de mange livskraftige retninger var det en man bruker å kalle den katolske fornyelse. Sjelen i den var filosofen Jacques Maritain og hans hustru Raissa; deres hjem i Meudon var et samlingssted for mange forfattere. Der møttes menn som Cocteau, Mauriac, Julien Green, og mange andre; det var en broget samling av omtumlede liv. For flere av dem — som Cocteau — ble kato-lisismen er kort kapitel, for andre et livslangt engasjement. Jacques Maritain døde for et par år siden i et kloster. Dit hadde han trukket seg tilbake etter Raissas død, en følgeriktig avslutning på et sjelden konsekvent liv.

De fleste røster fra denne tid og dette miljø er forstummet, men nylig lot en hittil ukjent stemme seg høre, eller rettere ekkoet av en stemme nettopp fra denne krets. Røsten tilhørte en mann ved navn Jean Bourgoingt, født 1905 og død 1966; vi møter ham i en brevbiografi, «Le retour de l'Enfant terrible». Tittelen, som ble foreslått av Maritain kort før hans død, er et funn. Dels henspiller den på Gides fortelling «Le retour de l'Enfant prodigue» (Den fortapte sønns hjemkomst), dels og mer direkte sikter den til en kjent roman av Cocteau, «Les Enfants terribles», som hadde stor innflytelse på den generasjon som var ung omkring 1930, og hvis sjarmerende amoralske mo-

deller nettopp var Bourgoingt og hans søster Jeanne. Det første brevet er daterert 1923, det siste 1966. Mellom dem ligger et liv som er mer dramatisk og eventyrlig enn de fleste.

*

Historien begynner egentlig i februar 1925. Jean Bourgoingt treffer Jean Cocteau i et selskap og blir forført: Dikteren blåser opiumsøk inn i tyveåringens munn. Cocteau... ble aldri ordentlig narkoman, han holdt uvanen i sjakk. For Bourgoingt ble det derimot et tyve år langt slaveri. Kort etter at de var blitt kjent med hverandre, inntraff Cocteaus tilfældige omvendelse i Meudon, og et par måneder senere stod dikteren fadder ved sin unge venns dåp.

Imidlertid glir Bourgoingt temmelig snart bort fra Maritains og bort fra Kirken. Noen år lever han et bohém-liv i kunstnerkretser, og han blir mer og mer avhengig av opium. Hans elskede søster Jeanne tok sitt liv i 1929, og selv hadde Jean planer om selvmord da den mann som skulle bli hans reddende engel kommer inn i bildet. Det var kunstneren Jean Hugo (sønnesønn av den store Victor), og hans gård i Syd-Frankrike blir fra og med 1932 Bourgoingts faste punkt i tilværelsen.

Tiden frem til 1947 blir likevel katotisk, med fortvilede forsøk på å frigjøre seg fra narkotikaen og stadi-ge nederlag.

Under okkupasjonen lever Jean for det meste i Paris, der han ømt og hengivent pleier sin lamme mor som dør ved slutten av krigen. I november 1946 skjer en plutselig omveltning: En ildebrann bryter ut på Jean Hugos gård. Mens Bourgoingt står i biblioteket og kaster bøker ut gjen-

nom vinduet, snakker han med en dominikaner på gjennomreise, og det hele ender med en radikal beslutning. Han greier å bryte opp fra sitt gamle liv og tilbringer ett år som gjest i et par forskjellige klostre. Julen 1947 trer han inn som legbror i Citeaux, cistercienserordenens moderkloster.

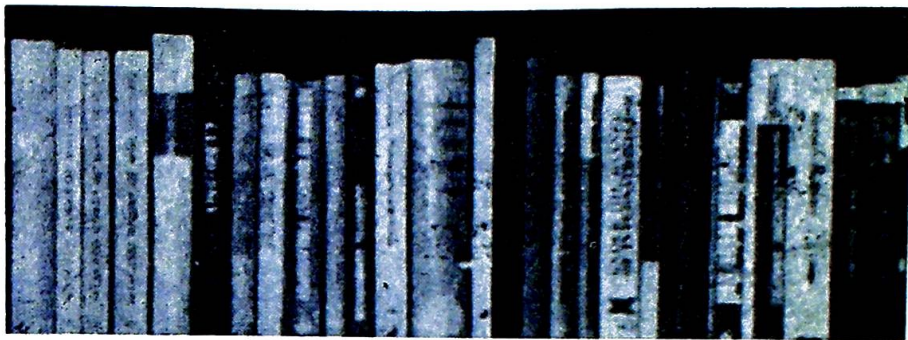
Han har valgt en av de hardeste former for liv den katolske kirke kan tilby: En munk av denne orden er aldri alene, og det råder fullstendig stillhet i klosteret. At han klarte å tilpasse seg en slik tilværelse, tilsynelatende uten urimelige vanskeligheter, etter fylte 40 år og etter et i høyeste grad uregelmessig liv, virker ikke mindre mirakuløst enn den fullstendige befrielsen fra narkotikabehovet, uten noen ytre hjelp. Ingenting tyder for øvrig på at Jean Bourgoingt søkte denne livsform ut fra et alt overskyggende ønske om å «gjøre bot». Han velger den fordi han finner at den er best egnet til å virkeliggjøre på en så absolutt måte som mulig det ene nødvendige: å søke Gud. Han innrømmer likevel at han er takknemlig for ikke å ha kjent til alle detaljer i klosterets liv på forhånd. Hadde han gjort det, ville han kanskje ikke ha vågd forsøket. Det hele ender heller ikke i en legendeidyll. Bror Pascal, som Jean Bourgoingt nå blir kalt, har ennå ikke nådd sitt endelige mål. Teknikken trenger stadig mer inn i klosterets liv: Det er støyende maskiner overalt, i jordbruket, i fjøset og i verkstedene. Denne forandring har han åpenbart vanskelig for å tåle, motviljen mot den moderne sivilisasjon vokser i ham. Det er likevel noe annet som blir avgjørende, en alvorlig troskrise. Han ber om og får tillatelse til å reise til Jacques Maritain og be om råd.

Senere tar han sammen med sine overordnede den beslutning å forlate Citeaux og flytte til et av ordenens klostre i Kamerun, i håp om at et så gjennomgripende skifte av miljø skal vekke hans tro til nytt liv.

Men etter et kort lysglimt senker mørket seg dypere enn noen gang. Han kjenner seg da drevet til å gå enda mer radikalt til verks, og får også tillatelse til som en slags eremitt å hjelpe til i en spedalskekoloni i Nord-Kamerun. Så snart han er kommet dit, vet han at dette er målet for hans liv. Her, i et nesten rent afrikansk miljø, føler han sterkt den europeiske sivilisasjons underlegenhet, fra et menneskelig synspunkt; han solidariserer seg helt med den farvede del av befolkningen. I ydmyk takknemlighet deler han de spedalskes liv, som mot all formodning viser seg å være fylt av glede, fortrøstning og varm medmenneskelighet midt i strevet og fattigdommen. Samtidig får han med ett slag hele sitt religiøse liv tilbake. I dette lys lever han lykkelig noen måneder og dør så våren 1966.

*

Dette er ikke stedet til å prøve å analysere bror Pascals klosterkrise, som for øvrig ikke forklares nærmere. Et forhold bør kanskje nevnes likevel, siden han selv var ivrig etter å fremholde det: Hans tilfelle kan ikke settes på linje med de alminnelige krisesyntomer i forbindelse med det annet Vatikankonsil. Men mot den «føydale» livsformen i klosteret, med sine skarpe hierarkiske skillelinjer, for eksempel mellom prestemunker og legbrødre, fikk han med tiden atskillig å innvende (større likhet ble for øvrig innført etter Konsilet). I 1963 skriver han til den konservativt katolske Jean Hugo at det dypere bekjentskap med Kristus har gjort ham til «*revolusjonær*: glødende «sosialist» og helt *antiklerikal*, noe du nok finner sjokkerende!» Tonen er, som ofte i brevene, nærmest spøkende, men alvor er ikke til å ta feil av.

Jean Bourgoins dramatiske livskjebne skildres altså gjennom hans brev, utfyllt med korte bemerkninger som binder dem sammen til en helhet. Man ønsker ofte at disse bemerkningene hadde vært mindre kortfattet, mer meddelssomme, men hensynet til de etterlevende må ha bestemt denne diskresjon, kanskje også et ønske om å samle lesernes interesse om det sentrale i dette liv. Det er hovedsakelig de ytre personopplysningene som behandles så knapt; sjelden er et menneskes indre utvikling blitt beskrevet med større åpenhet enn her. Og man konstaterer at det vireklige viktige, det riktig store eventyret er det som utspilles på et dypere plan enn det personhistoriske.

Denne boken ville ikke ha vært så fengslende om ikke Jean Bourgoins hadde vært en så lysende skribent. Hans skildringer av livet i klosteret, av dyrene — fuglene som han mater, den enbente korpen som han temmer — av blomster og trær, er helt betagende. Dessuten er han full av lyrisk humoristiske innfall, og han har en utrolig evne til å uttrykke interesse og ømhet for sine venner. Stilen er avslappet og aldri overspent, selv ikke når han i en periode henfaller til overdreven nidkjærhet og forsøker å omvende flere av sine brevvenner, blant dem Cocteau, men det skjer uten fanatisme og med en så elskverdig ydmykhet at de neppe kan ha tatt det ille opp.

Bror Pascal, som forblir en legmannsteolog, eftersom han aldri får anledning til å drive systematiske studier, har ikke desto mindre en utpreget evne til å analysere og — om enn stundom i innviklede setninger — fremstille klart både sin egen

åndelige tilstand, særlig i vanskelige krisesituasjoner, og det åndelige liv i det hele. Til en av sine venner kan han gi de klokeste råd angående halvoksen ungdoms opprør mot religiøs oppdragelse. Den omveltning Konsilet medførte, synes som sagt ikke å ha uroet ham; han forsøker tvert imot å hjelpe andre som har vanskelig for å godta for eksempel gudstjenestereformen.

*

Hvor egenartet Jean Bourgoins utvikling enn kan synes, så har den meget å si svært ulike mennesker i vår tid. «*Le retour de l'Enfant terrible*» handler om en mann som blir omvendt på et tidspunkt da den middelalderlige katolisisme har sprunget ut i en siste blomstring, så rik at man virkelig kunne tro at den betydde en ny vår og ikke en siste høstlig skjønnhet. Man får følge ham gjennom mange år med psykisk og sosialt forfall, med forgjeves kamp mot overmektig begjær, gjennom en religiøs utvikling som fra først av er sterkt farvet nettopp av den «middelalderkatolisisme» han hadde suget inn i Maritain-kretsen, men som vokser seg stadig mer personlig, utdypes i tvilens smeltedigel og til slutt vinner frem til stor klarhet og enkelhet. Også hans «kulturelle» utvikling gjør ham aktuell i en tid da man mer og mer begynner å tvile på den vesterlandske sivilisasjons velsignelser.

Boken har hatt stor suksess i Frankrike, ... og også her hos oss må den være av stor interesse for dem som sysler med religionspsykologi eller er engasjert i vår tids åndelige utviklingsdrama.

Abbeden flytter til

Utnevnelsen av en 53 år gammel benediktiner-abbed til ny erkebiskop i Westminster og kardinal Heenans etterfølger varsler noe nytt i engelsk katolisisme. Over hodene på en rad av eldre og mer kjente menn i hierarkiet, har paven pekt ut en mann som ikke er alment kjent, som neppe har erfaring som en stor administrator, ja, som ikke engang er viet til biskop. Det siste skal skje samtidig med at han får erkebispestet, noen måneder før han også antagelig får den røde kardinalhatten. Men mer enn det:

Rom har etter alt å dømme satset på en person som kan komme til å gi den katolske kirke i England og Wales en ny holdning og en ny tone. Inn i nærmere kontakt med nasjonens liv og med andre kirkesamfunn og med større vekt på en raskere gjennomføring av Det annet Vatikanconsils tanker og idealer. Ikke for ingenting skrev en lederskribent i London over sin artikkel: THE GREATEST SENSATION SINCE NEWMAN.

*

Vårt bilde til høyre viser den nye erkebiskop, Basil Hume, på vei til en pressekonferanse etter sin utnevnelse, med et smil under paraplyen. Vi vet at han fikk beskjed om sin uventede beordring fra klosteret i Ampleforth til London, mens han satt til bords i en middag. Han ble kalt til telefonen og vendte etter sigende blek og litt rystet tilbake til sin plass.

Men på pressekonferansen parerte han vennlig spørsmålene fra reporterne:

Jo, nyheten hadde kommet plutselig og overraskende. Mens hans første tanke etterpå hadde vært enkel: Fantest det noen i erkebispegården som var dårlig nok til å ville spille squash med ham?

(Squash er et hardt og hurtig ballspill som Hume har glede og nytte av, bl.a. for å unngå å bli gammel og stivbent før tiden.)

*

Men la oss kort se på forhistorien:

Han ble født i Newcastle den 2. mars 1923. (Og følger og støtter Newcastles lag i den engelske ligaen.) Hans far var Sir William Hume, en kjent lege og hjertespesialist. Faren var ikke katolikk, og det var moren som bar ansvaret i hjemmet for barnas katolske oppdragelse. Gutten begynte på Gilling Castle, en forskole til Ampleforth da han var ti år gammel, og i attenårs-alderen sluttet han seg direkte til klosteret. Han studerte historie i Oxford og teologi i Fribourg i Sveits, ble ordinert til prest i 1950 og begynte å undervise i moderne sprog ved benediktinernes skole i Ampleforth. Han ble valgt til abbed i 1963 og ble etter å ha hatt denne stilling i åtte år, gjenvalgt.

De fleste av de 130 munkene i Ampleforth lever i selve klosteret, men hele 53 av dem arbeidet i sogn i nordøst, i temmelig harde og fattige miljøer. Som abbed har Basil Hume hatt ansvaret for å besøke disse prestene og vurderer hvor effektive de er i det pastorale arbeidet. Han har blant annet oppmuntret munkene i disse sogn til å arbeide sammen og til å føle seg mer ett med de menneskene de skal tjene.

Også klosteret i Ampleforth har forandret seg en hel del under hans ledelse. Han har fått den lokale befolkning til å tre i nærmere kontakt med munkene, han har fått bygget et gjestehus på en gammel bondegård i nærheten for å oppmuntre besøkende til klosteret og han har gjort en stor innsats i benediktinernes skolearbeide.

*

Det sies at denne enkle mann var førstemann på den liste over kandidater til Westminster som den pavelige delegat i Storbritannia, erkebiskop Bruno Heim sendte til Rom etter grundige konsultasjoner og undersøkelser. De som kjenner Basil Hume sier at han har en dyp åndelig styrke, han er egen personlig varme og er kjent for sin evne til å kunne lytte og høre andres mening før han treffer en avgjørelse.

Noen av hans uttalelser på nevnte pressekonferanse

London

skulle tyde på at dette stemmer. Det han sier preges av forståelse og klokskap:

Han sa blant annet at han erkjente at Storbritannia idag er hva man kaller «a permissive society», et samfunn hvor det råder stor frihet for eks. i moralske spørsmål. Han avslo imidlertid å fordømme britene for dette, og fremhevet at han trodde på vanlige menneskers opprinnelige godhet og sømmelighet. Min første og viktigste tanke som en prest vil være å gjøre alt jeg kan for at folk skal forstå hvor viktig Den Allmektige Gud er i deres liv, sa han.

Om seksualmoral sa Hume at han godtok kirkens lære i disse spørsmål og trodde det var viktig å ha høye idealer. Vi må imidlertid være meget åpne når det gjelder å forstå hva kjærlighet virkelig er, understreket han. I den sammenheng må vi også forsøke å forstå det seksuelles rolle i livet. Man må ha prinsipper, men man må også være uendelig forståelsesfull og god. Det er meget viktig at man respekterer folks samvittighet.

*

Det finnes mange kommentarer til utnevningen. En katolsk avis leker på en underlig og vel ganske fjollet måte med tanken på at Basil Hume med tiden blir en engelskfødt pave. Andre overser slike fremtidspekulasjoner og vurderer erkebiskopen som en ny åndelig kraft i Westminster. Man trenger — og har fått — en åndelig leder. En mann som har vokst opp i en rik tradisjon og som samtidig lever i den moderne verden, i pakt med kirkemøtets retningslinjer og i lys av dagens økumenisme.

«Pavestolen har med denne utnevning helt brutt med tidligere praksis,» skriver en kommentator. «Den nye erkebiskops bakgrunn og skoloring er en helt annen enn de fem foregående erkebiskoper av Westminster. Så forskjellige at hans ledelse også vil bli anderledes.»

Per Paus

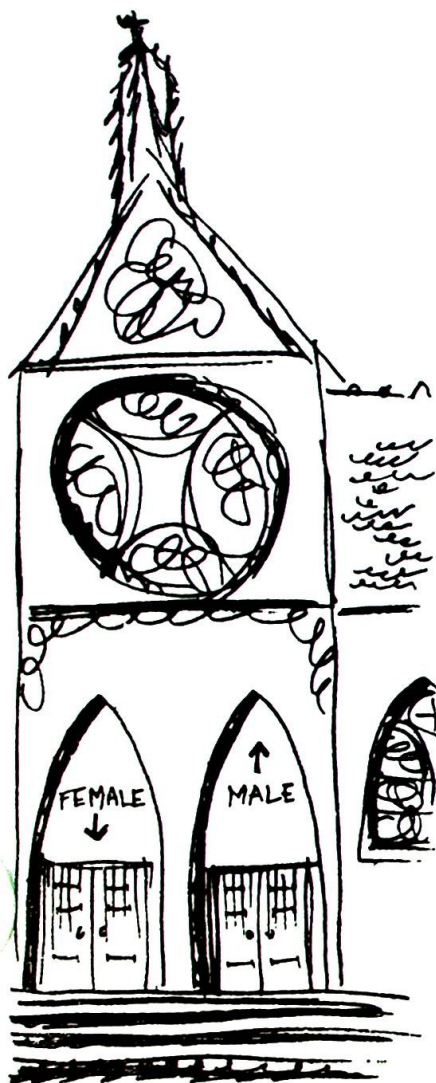

● Kunsthandler Gunnar Paus-Knudsen, i mange år en kjent og aktet skikkelse i det katolske miljø i Bergen, døde i forrige måned i Oslo, nesten 86 år gammel. Han ble født i 1890 i Kragerø og var i sine beste år ivrig med i St. Pauls menighet i Bergen.

Vi lyser fred over hans minne.

NY TEOLOGI OM KVINNEN

Kvinneåret 1975 er over, men det ligger fremdeles en hel del kvinnelitteratur på mitt bord. Og siden kvinneåret ikke greide å løse problemene, er det ingen grunn til å begrave dem. Jeg leser nyfeministisk litteratur og føler meg uhyggelig bevisstgjort, jeg leser om kvinnens stilling i kirkene og opprøres og irriteres, gremmes og gledes. For det skjer tross alt noe. I det minste er problemene reist og kan ikke mer ties i hjel, det viser blant annet en artikkel i et av de siste nummer av COMMONWEAL. Den heter «Kvinner i Kirken» og er skrevet av pater Tissa Balasuriya fra Oblatfedrenes kongregasjon. Han er fra Asia og arbeider nå i den katolske studentbevegelse, men ledet tidligere Aquinas College i Colombo. Med ham kommer altså en annen kulturkrets til orde,

og han har harde ord til Kirken som han kaller «det siste tilfluktssted for mannlig selvgodhet». Uten forbehold går han inn for samme rettigheter for kvinne som for mann i Kirken, og han mener Kirken i dag har mye å lære av samfunnet når det gjelder respekten for menneskeverdet. Han kommer derimot ikke inn på hva samfunnet kan ha lært av Kirken nettopp i slike spørsmål. En ny teologi om kvinnen må legge til side alle konkrete regler som vi kan finne i Bibelen og Kirkens historie. Den må la seg inspirere av ånden i Det nye testamente og bygge på det vi i dag erkjenner som riktig og rettferdig.

Tissa Balasuriya erklærer at kvinnenes kamp for sine rettigheter burde være en alvorlig tankevekker for den mannsdominerte katolske kirke, men når katolikker, både lege og lærde, står overfor kvinnenes krav om fulle rettigheter, reagerer de på forskjellig vis.

Noen er tradisjonister og vil begrense kvinnens virkefelt til «Kinder, Küche, Kirche» (barn, kjøkken, kirke), andre sier at naturligvis er alle mennesker likeverdige, men kvinnen er annerledes og må behandles deretter. Endelig er det de som hevder at alle mennesker er like og prøver å fjerne all forskjellsbehandling som hovedsakelig kulturbetinget. Pater Balasuriya spør så hvordan man skal kunne skape en teologi om kvinnen. Den vanligste metode er å vende seg til urkirkens skrifter og Det nye testamente, for å finne grunner for eller imot kvinnenes frigjøring. Urkirkens liv blir også nevnt som eksempel, og så gransker man gjerne Kirkens historie og lovverk helt frem til i dag.

I alt dette er det mye lettere å finne argumenter mot kvinnens likestilling enn for, fremholder artikkelforfatteren. Men det er også noen som hevder at Jesus ville frigjøre kvinnene, og at han satte seg opp mot vanlig praksis i tiden. Disse mener også at kvinnene hadde større frihet i de første kristne menigheter enn i samfunnet forøvrig. Noe sant er det i en slik påstand, mener pater Balasuriya, men man kan ikke av det slutte at det er mulig å skape en sakssvarende teologi om kvinnens oppgaver og rettigheter i det moderne samfunn ut fra Det nye testamente og urkirkens skrifter eller praksis. Dagens problemer er helt andre og langt mer dyptgående og vidtrekkende. Det vi må spørre om, er hvorvidt disse tekstene kan inspirere oss i arbeidet med å frigjøre verdens kvinner.

Videre heter det: En annen måte å nærme seg problemet på er å erkjenne at åpenbaringen fra Gud i kristendommen ikke nødvendigvis er fullt ferdig på alle punkter i og med Det nye testamente og apostlenes liv. Innen Kirken finner vi en stadig utvikling i forståelsen av det kristne budskap også i moralspørsmål. Vi kan bare tenke på spørsmål som slaveri, polygami, demokrati, sosialisme... Det er en kjensgjerning at det kristne fellesskap lærer av verden. Utviklingen i verden har lært Kirken mange ting som den ikke fant fra først av i Skriften, ja, ikke engang i det Jesus Kristus uttrykkelig lærte. Vi kan si det samme når det gjelder kvinnenes rettigheter, hevder pater Balasuriya som har noe å si om bruken av bibelske tekster:

Når vi undersøker tekster fra Bibelen, må vi skjelne mellom tre ting: Guds hensikt med å åpenbare dette nettopp på denne tid, forfatterens eg-

ne uttrykk og hvordan de ble forstått i tidens kulturmiljø. Da vil vi legge merke til hvordan Guds måte å oppdra sitt folk på utvikler seg i historiens løp. Derfor må vi se med kritikk på Skriftens miljø i lys av menneskenes voksende erkjennelse av det som er rett og rettferdig. Dette kalles hermeneutikk eller fortolkningslære.

Pater Balasuriya minner om at også utviklingen av menneskets selvforståelse er en prosess som ledes av Forsynet. Den er en slags åpenbaring fra Gud til menneskene. I dag finner den særlig sted i det verdslige samfunn, sier han videre. Menneskene blir mer klar over sine rettigheter og hvilke forhold som kreves for at de skal bli fullt ut mennesker. I dag er vi klar over at slaveri ikke er menneskeverd, og det tjener ikke lenger til noe å fremholde at Kristus ikke fordømte slavehold, eller at Paulus oppfordret slaveeiere til å behandle sine slaver godt. Det Bibelen sier om slaveri, må vurderes ut fra vår tids oppfatning av rett og galt. Dette kan hjelpe oss til å forstå innen hvilke grenser det opprinnelige budskap ble gitt. Å forsvare slaveri på grunnlag av Paulus ville ikke være rettferdig hverken overfor Gud eller Paulus. Hans fremstilling er ikke ment å gjelde for alle tider. Apostlene har i det hele gjort mange ting som det ikke nødvendigvis er meningen at vi skal gjøre etter. Hos Paulus og i Det nye testamente er det også mange lister med forskrifter som Kirken forlengst har glemt, for eksempel det at bare omskårne menn skal prestevies. Hvorfor husker man bare Paulus' råd om kvinners tale og hodeplagg og ikke viktigere anvisninger? spør pater Balasuriya og fortsetter: Vi kan slutte av dette at menneskenes oppfatning av rett og galt etter som den utvikler seg i århundrenes løp, er en rettesnor når vi vil prøve vår forståelse av budskapet eller åpenbaringen.

Dette kan også brukes på problemet med kvinnens rettigheter, hevder artikkelforfatteren. Siden den moderne verden er kommet til et punkt da opplyste mennesker anser kvinnen for et menneske med samme rettig-

heter som mannen, så er det dette som er retningsgivende for vår bedømmelse av Skriften og Kirkens tradisjon, snarere enn omvendt. For dette betyr at Gud, som er til stede i menneskeheten, har gjort menneskene mer klar over sin natur og sin verdighet. Å underordne kvinnen og sette henne lavere enn mannen er urettferdig og uforenlig med menneskeverdet, og det kan ikke være Guds vilje.

Likedan er det med Kirkens tradisjon, mener Tissa Balasuriya. Det at det ikke var noen kvinne blant apostlene, kan ikke brukes som argument når man diskuterer kvinnenes oppgaver i det kristne fellesskap i dag, siden kvinnenes stilling i samfunnet er blitt totalt forandret. Kvinner har i dag mulighet til å gjøre nesten alt det som tidligere var forbeholdt menn, og det synes knapt å være noe så mannlig i de kirkelige embeter at en kvinne ikke skulle kunne utføre det. Og pater Balasuriya påpeker at en kvinne er i stand til å være statsminister i et av verdens største land, India. Det skulle da ikke være noen grunn til at hun ikke kunne greie å ta seg av et bispedømme. Vi må derfor sette spørsmålstegn ved Kirkens syn på kvinnen og hennes rettigheter ut fra det det verdslige samfunn lærer oss som sin erfaring, og dette ville jeg anta også kunne være en metode til å utvikle videre våre tanker om kvinnens rettigheter, sier han.

Men dette er ikke bare mennenes sak, fremholdes det videre. Kvinnene selv kan bidra meget til et kristent arbeid på dette felt, ved å kvitte seg med den historiske byrde av manns-

En katolsk mening om saken

dominert teologi og skape sin egen tanke ut fra sin egen oppfatning av de rettigheter de har som frie, ansvarlige mennesker. Å prøve å arbeide innen den gamle teologis ramme vil si å godta grenser som ikke kan være særlig nyttige. Det betyr å bli fanget i et system der mannen er herre. Det fører til en tenkemåte som sannsynligvis vil nøye seg med å «forbedre» kvinnens kår, når man burde arbeide mot den frigjøring som hver kvinnes menneskeverd har krav på.

Hverken Bibelen eller Kirken er fremmed for slike tanker, understreker pater Balasuriya. Han siterer Paulus som sa at i Kristus «er der ikke mer spørsmål om jøde eller hellener ... om mann eller kvinne» (Gal 3, 28), og han siterer det annet Vatikankonsil som slo fast at «enhver diskriminering, ... knyttet til kjønn, rase, hudfarve, samfunnsstilling, språk eller religion, er ... i strid med Guds plan» (Kirken i verden av i dag, 29). Det er mot slike ord Kirkens praksis strider, der en kvinnelig prest, for ikke å snakke om biskop eller pave, fremdeles er uantagelig. Det er ikke det at adgangen til prestedømmet er

(Forts. siste side.)

Den nordiske valfart til Lourdes

26. august til 2. september 1976

8 dages flyrejse med fuld pension

Pris: Kastrup/Lourdes tur-retur, hotel MADONNA . . dkr. 1 880,—
Særpris for syge og handicappede på «Accueil N-D» dkr. 1 250,—
Læger, sygeplejersker, samaritater medfølger.

Valfartspræst: Pater G. GOMMANS C.M.

Program og tilmeldelser: VALFARTSKOMITEEN

Barsehøj 25, DK 2900 Hellerup.

GUDSTJENESTER PÅ SØN- OG HELLEDAGER		Stille- messe	Høy- messe
OSLO: <i>St. Olavs kirke</i> Akersveien 5 tlf. 20 72 26 - 20 72 44	lörd.:	19.00	—
	sønd.:	9.30	11.00
		19.00	—
<i>St. Hallvard kirke</i> , Fransiskanerne, Enerhauggt. 4, tlf. 67 23 83		8.35	11.00
<i>St. Dominikus kirke</i> , Dominikanerne, Neuberggaten 15, tlf. 55 07 71		9.00	11.00
<i>Vår Frue Villas kapell</i> , Montebello, Ullernchausséen 52, tlf. 55 81 21		18.30	—
<i>Grefsen kapell</i> , Glads vei 23, tlf. 212355		9.00	—
<i>Lunden kloster</i> , Øvre Lunden, tlf. 212587		11.00	9.30
ARENDAL: <i>St. Franciskus kirke</i> , Tyholmen, tlf. 22 209		8.00	10.45
BERGEN: <i>St. Paul kirke</i> , Christiesgt. 16, tlf. 21 54 10		9.00	11.00
DRAMMEN: <i>St. Laurentius kirke</i> , Cappellensgt. 1, tlf. 83 20 19		19.00	10.30
FREDRIKSTAD: <i>St. Birgitta kirke</i> , Kongensgt. 9, tlf. 11 438		8.30	10.30
FREDRIKSTAD: <i>St. Birgitta kirke</i> , Kongensgt. 9, tlf. 11 438		9.00	11.00
HALDEN: <i>St. Peters kirke</i> , Kristian V's pl. 1, tlf. 81 168		8.00	10.45
HAMAR: <i>St. Torfinns kirke</i> , Torvgt. 113, tlf. 23 751		8.30	11.00
HAUGESUND: <i>St. Josefs kirke</i> , Haralds gt. 21, tlf. 23 195			
HØNEFOSS: <i>St. Theresias kirke</i> , Vesterngt. 5, tlf. 22 381		9.00	11.00
KRISTIANSAND S: <i>St. Ansgar kirke</i> , Kirkegt. 3, tlf. 24 255			11.00
LILLEHAMMER: <i>Mariakirken</i> , lörd.: Weidemannsgate 3 A, tlf. 52 550 sønd.:		18.00	10.00
LILLESTRØM: <i>St. Magnus kirke</i> , Romeriksgt. 1, tlf. 71 28 85		9.00	11.15
MOSS: <i>St. Mikals kapell</i> , Ryggeveien 24, tlf. 41 038		—	—
PORSGRUNN: <i>Vår Frue kirke</i> , Sverresgt. 26, tlf. 50 793		8.30	11.00
STABEKK: <i>Maria kirke</i> , Nyuveien 17, tlf. 53 77 35		8.30	10.45
Eikeli kirke.		19.00	9.30
STAVANGER: <i>St. Svithuns kirke</i> , Dronningens gt. 8, tlf. 25 534		8.30	10.45
		9.30	10.45
TØNSBERG: <i>St. Olavs kirke</i> , Sandefjordsgt. 1, tlf. 11 949		8.00	10.45
TRONDHEIM: <i>St. Olavs kirke</i> , Prinsensgt. 2a2		8.45	11.00
Biskopen og prestegården, tlf. 21 214		19.00	—
<i>St. Elisabeths hospital</i> , Ila, tlf. 21 670		6.15	—
KRISTIANSUND N: <i>St. Eysteins kirke</i> , Flintegt. 5, tlf. 72 779		8.00	11.00
LEVANGER: <i>St. Torfinns kirke</i> og <i>St. Eysteins sykehus</i> , Jernbanegt. 29			11.00
MOLDE: <i>St. Sunniva kirke</i> , Parkveien 23, tlf. 51 467		8.30	11.00
ÅLESUND: <i>Vår Frue kirke</i> , Nørvesund, tlf. 37 558		8.30	11.00
TROMSØ: <i>Vår Frue kirke</i> , Storgt. 94 Biskopen og prestegården, tlf. 3604		19.30	11.00
<i>St. Elisabethsostrene</i> , Mellomvn. 47, tlf. 81 783		8.00	—
BODØ: <i>St. Eysteins kirke</i> , Hernesveien 22, tlf. 81 487		8.15	10.30
HAMMERFEST: <i>St. Mikal kirke</i> , Salsgt. 52, tlf. 11 447 (1. VII—31. VIII St. Elisabeths Institutt, tlf. 11 392)		19.00	11.00
		8.00	—
HARSTAD: <i>St. Sunniva kirke</i> , Skolegt. 4, tlf. 61 501		8.00	10.30
NARVIK: <i>Kristi Kongekirken</i> , Håreksgt. 82			18.30
SELFORS: <i>Vår Frelsers kirke</i> , Skipper Nilsensgt. 21, tlf. 52 072			11.00

Fra katolsk presse

fysiske anstrengelser, sier de.

Den 78 år gamle pave arbeider fremdeles rundt 12 timer i døgnet ved sitt skrivebord og om kveldene, i sin fritid, leser og studerer han som vanlig mengder av dokumenter og papirer.

De samme kilder forteller imidlertid at paven lider av nesten konstante smerter på grunn av en årebetennelse i benet. Hans leger har ikke klart å gjøre noe for å minske disse smertene.

■ Paven har utnevnt en ny erkebiskop av Esztergom i Ungarn som etterfølger til kardinal Mindszenty. Den nye erkebiskop heter Laszlo Lekai, han har vært apostolisk administrator i Esztergom siden februar 1974 og blir nå automatisk primas i den katolske kirke i landet og formann i den ungarske bispekonferanse.

Utnevnelsen markerer, ifølge kilder i Vatikanet, et tydelig «gjennombrudd» i forhandlingene mellom Rom og den ungarske stat, og vil også innlede nye drøftelser om prestenes og ordensmedlemmenes status.

Den nye erkebiskop er 66 år gammel. Han delte frivillig fengsel med Mindszenty i krigsårene og arbeidet som kardinalens sekretær. Etter å ha arbeidet som sogneprest på forskjellige poster i landet, ble han i 1961 utnevnt til biskop. Sammen med erkebiskop Josef Ijjas i Kalocsa deltok han på den romerske bispesynoden i 1974.

■ Embedsmenn i Vatikanet som ser ham nesten daglig sier at pave Paul virker sterkere og i bedre helse etter arbeidspresset og anstrengelsene under Det Hellige År. Man var en stund redd for at presset ville føre til en alvorlig reaksjon i 1976. Vi er imidlertid glade for å kunne si at paven tvert om virker rolig og avslappet og ikke viser noe tegn på at han har vært gjennom et år med enorme

■ Jomfru Maria har en klar plass i Kirkens liv og i den enkelte fromhetsliv, men man må unngå sentimentalitet og overdrevelse. Det er biskop Alexander i Clifton som har sagt dette i en tale i Birmingham i England til medlemmene av Eucumenical Society of the Blessed Virgin Mary.

■ Den katolske biskop av Carmona og San Salvador, Francisco Moreira, ble arrestert av MPLA-styrker da de erobret Luanda i Angola. Ifølge det tyske nyhetsbyrået KNA skal den portugisiske biskopen stilles for en «folkedomstol» sammen med en gruppe prester.

Vel halvparten av de rundt 300 katolske misjonærer som arbeidet i Angola har forlatt landet under borgerkrigen, ifølge Vatikanets nyhetstjeneste for misjonene, Fides.

■ Troskongregasjonens dokument om seksualetikken har blitt sterkt kritisert av en kjent moralteolog i Frankrike, den 63 år gamle pater René Simon. Han er formann i Forbundet av fransk-talende moralteologer, og leder også Institut Catholique i Paris.

I et intervju som er offentliggjort i et fransk tidsskrift, sier han at teksten i dokumentet bruker en «klosset, forenklet

og irrelevant» fortolkning av naturloven.

På spørsmål om sex før ekteskapet, forhold som helt blir avvist i dokumentet, nektet Simon i intervjuet å godta at slike forbindelser alltid er en synd. Alt avhenger, sier han, av den åndelige holdning i de mennesker det gjelder.

■ L'Osservatore Romano gjen- gir i sitt siste nummer en erklæring av biskop Weber i Graz i Østerrike som støtter dokumentet. Han sier bl.a.:

Vi skulle ikke bruke så mye tid på å stille spørsmål om Dokumentets stil og uttrykksmå- ter. Det er i stedet nødvendig å komme med det sentrale spør- søsmål, og det er et meget alvor- lig ett: Hvordan ønsker vi å leve i fremtiden? Kan familien,

slik vi kjenner den, forbli ak- kurat som før? Kan våre unge bevare sin ungdoms renhet?

Hvis vi ønsker dette, må vi ta saken alvorlig. Og vi må derfor sette grenser og si høyt og tydelig *nei* til den bølge som holder på å drukne oss.

På den bølgen kommer man- ge slagord, som følgende:

Seksuelt samvær mellom man og kvinne bør foregå uten at man tenker over ansvaret.

Det kan faktisk hende at forbindelsen er av mer tilfeldig og forbigående art. Hvilken be- tydning har da ekteskapet?

Eller: seksualitet er bare en av forbruksvarene.

Eller — som det nylig ble sagt i østerriksk fjernsyn — folk må nå endelig frigjøres fra forpliktelsen til å leve sam- men i et ekteskap.

Dokumentet fra Rom krever av oss at vi viser våre virke- lige hensikter:

Tar vi vår oppgave alvorlig nok når det gjelder å verne ekteskapet?

Og når det gjelder det som er vår endelige bestemmelse?

Neste nummer kommer 27. mars

FYRINGSOLJE

brukes av

St. Dominikus kirke	}	Oslo
Lunden kloster		
St. Elisabethsøstrenes Pleiehjem		
Sta. Katarinahjemmet		
St. Olavs kirke		
Bispegården	}	Arendal
St. Joseph's Institutt		
Vor Frue Hosp. Nørveavd.		
St. Franciskus Kirke	}	Bergen
St. Franciskus Hosp.		
St. Pauls Kirke	}	Hammerfest
Vår Frue Kirke		
Marias Minde	}	Hønefoss
St. Franciskusøstre- nes Moderhus		
Øyenklinikken	}	Lillestrøm
St. Josephs Hosp., Drammen		
St. Torfinns Klinik, Hamar	}	Tromsø
St. Elisabeth Inst.		
St. Mikals Kirke	}	Trondheim
St. Mikals prestegård		
St. Theresia Hosp.	}	Tønsberg
St. Franciskus Hosp.		
St. Magnus Kirke	}	Tønsberg
St. Magnus presteg.		
St. Elisabeths Hosp.	}	Tønsberg
Vår Frue Kirke		
Bispegården	}	Tønsberg
St. Olavs Kirke,		
Bispegården	}	Tønsberg
St. Olavs Kirke		
St. Olavs Prestegård	}	Tønsberg
St. Olavs Klinik		

Ved bestilling av olje:
Oslo 68 34 60 - Service 68 34 66

Fra MAMMUT-nedsettelsen:

Fischer: Domkirken i Trondheim, BD I-II, kr. 95,— (tidl. kr. 172,—).
Ny Fakkell: Bonhoeffer: Motstand og hengivelse kr. 39,50.

Franske bøker:

TOB- Nouveau Testament, Edition Integral, kr. 92,50
Quoist: Jésus-Christ m'a donné rendez-vous, kr. 27,10
von Balthasar: Retour Au Centre, kr. 36,80
Rahner: Vivre Et Croire Aujourd'hui, kr. 13,40
Lefebvre: L'Unité Mystère De Vie, kr. 11,30
Lefebvre: La Grâce De La Prière, kr. 11,30

Engelske bøker:

Schmemmann: Ultimate Questions, An Anthology of Modern Russian thought, kr. 88,—
Vladimir Solovyev: Man, God & the Church, kr. 68,—

Praktfull bok fra Herder:

Lessing: Der Mann aus Galiläa, Einführung von Karl Kerémy, kr. 350,—

Igjen på lager fra Danmark:

Therèse af Lisieux: En Sjæls Historie, kr. 25,—
Läpple: Troens Grundsandheder, kr. 16,—
Voillaume: —ligesom Jesus i Nazaret, kr. 29,75
Højbo: Evangelium og Oldkirke, kr. 20,50

ST. OLAV BOKHANDEL A/S

Akersveien 5, Oslo 1, tlf. 20 72 48
Åpent kl. 9—16, lørdager kl. 9—14

Når Kirken taler...

(Forts. fra side 72.)

forskjellige størrelser. De uttrykker heller to utfyllende dimensjoner av den samme realitet. Folket trenger hyrdenes veiledning, men hyrden kan gi denne veiledning bare dersom han kjenner terrenget og kjenner sine får. Det må en stadig gjensidig utveksling til, som nødvendige ledd i denne samme stadig levendegjørelse av troen. Der Gudsfolket så å si for-døyer trosinnholdet, der skal læremyndigheten gi den tilbake til Kirken i fornyet form, som næring til hele organismens beste. Og dess mer Kirken som helhet lever sin tro, omsetter den i tanke og erfaring, uttrykker den i handling så den blir eksistensiell, dess mer vil også læremyndigheten bli i stand til å gi denne tro, evig i sin opprinnelse og frelsende kraft, et tydelig og aktuelt uttrykk. Et læreembete som arbeidet i et slags lufttomt teologisk rom avskåret fra folkets reaksjoner, ville muligens frembringe både dyptgående og teologisk interessante utredninger, men den ville knapt gi Kirken den næring den trenger «til rette tid».

Det kunne være en spennende oppgave å undersøke vekselvirkningen mellom Gudsfolk og læremyndighet gjennom tidene. Den kunne allerede illustreres gjennom Skriftens tilblivelse. Bibelen er Guds ord og derfor normgivende for troen og ufeilbarlig. Dens forfattere er Guds-inspirerte. Men det forhindrer ikke at Bibelen også gjenspeiler Gudsfolkets tro gjennom århundrene og reflekterer dets mentalitet, forestillinger og kultur. De hellige forfatteres inspirasjon besto ikke i evnen til å formidle evige budskap løst fra tid og sted, ved en umiddelbar Ånds-kommunikasjon. Den uttrykte seg, tvertom, innenfor rammen av hele folkets tro og erfaring i Guds tjeneste, og gjennom de ord og de forestillinger som folket eide. Profeter og skriftlærde, kalt som de var av Gud, kom fra folkets midte og gikk tilbake til folket.

Hadde profetens ord gjenklang også når det var et motsigelsens ord, var det fordi den dypt nede alltid gjenspeilte folkets samvittighet. Ordet var virksomt. Det gikk aldri tomt tilbake til Herren som inspirerte det. Samtidig formet også dette forkynte ord i sin tur, folkets tro.

Det er et mønster vi finner igjen også i den kristne kirkes historie. Den lærende og den troende kirke står i stadig nært livsfelleskap. Selv i sine mer abstrakt formulerte trosdefinisjoner, gjenspeiler de tidlige kirkemøter det kristenheten tror og føler. Kirkefedrene, også de dypeste mystikere og mest skarpsindige teologer, inspireres av Kirkens liturgi og folkets fromhet. En kunne nesten si, dess bredere grunn, dess høyere når de. Treenighetsteologiens mest sublim utsagn er vokset frem av dype røtter i den troende folkesjel; en Thomas Aquinas tankekatedral reiser seg nettopp fra middelalderstadens tettepakke midte.

Men en eller annen gang i nyere tid er det skjedd en forandring. Vekselvirkningen ble til enveiskjøring og den subtile dialog, som virket mer ved omsorg en ved ord, ble til en-tale. Kanskje hang det sammen med mot-reformasjonen eller med eneveldets sentraliserte politiske struktur. — Etter hvert er det i hvert fall som om læremyndigheten konsentrerer seg i ufeilbarhetens gave. Den blir en instans hevet over resten av Kirken; den taler til de troende som «hyrden til sine får». Det er betegnende at den gang den store teolog og konvertitt John Henry Newman midt i forrige århundre skrev at det sømnet seg for læremyndigheten å «konsultere» folket før den gikk til en trosdefinisjon, fikk han en streng korreks. Folket skulle ta imot den definerte tro; den skulle knapt rådspørres på forhånd.

En konsekvens av denne voksende kløft måtte bli en økende passivitet hos folket. Troslivet ble liksom forlagt over på fromhetens felt og bort fra den bevisst tenkende og teologiske tro. Troen ble heller et objektiv tankegods; noe en mottok og som ble

fomidlet gjennom godkjente katekismer, lærebøker, gjennom forkynnelse og læredokumenter. Det var ikke lenger i samme grad en realitet begavet med sitt eget liv, sin «fantasi», sitt naturlige oppkomme i Kirkens hjerte. Den skapende trosevne forsvant fra Gudsfolket og de troende ble de lærevillige. Men også læremyndigheten måtte til en viss grad forarmes ved den samme utvikling. Vel savnet den ikke Åndens bistand til den rette tros bevarelse og definisjon. Men Ånden virker ikke alene; den forutsetter også de menneskelige tanke- og erfaringsprosesser. Som en konsekvens av det manglende naturlige resonansforhold til den øvrige kirke kom læremyndighetens uttalelser lettere i utakt med de konkrete forhold og kristne erfaringer. Den mistet kanskje noe av sin instinktive evne til å si det rette ord til den rette tid. — Kunne ikke også visse tegn på usikkerhet hos den sentrale læremyndighet i den senere tid, være symptom på det samme? Det ligger så å si i selve stemmekvaliteten. Den som venter å bli hørt, hever ikke stemmen. Han taler med naturlig autoritet — den han selvfølgelig sitter inne med. Det er når en frykter for ikke å bli hørt at en fristes enten til ikke å tale også der det kunne trenges et ord, eller en hever røsten så stemmen blir anstrengt og budskapet brått. — Også autoritetens utøvelse krever resonans og gjensidig tillit.

*

Dersom denne analysen er riktig bør konklusjonen bli at vi i første omgang nettopp ikke straks retter en anklagende pekefinger mot læremyndigheten. Den skjøtter sitt vanskelige hyrdeansvar samvittighetsfullt ut fra de bestående forutsetninger. Gjennom konsilet og gjennom ord fra paven har den virket som en spore til en bemerkelsesverdig fornyelse i Kirkens liv. Dersom andre budskap ikke har funnet samme gjenklang, er dette i ikke uvesentlig grad utslag av en lang historisk utvikling, der både troende og læremyndighet umerkelig er

FREDRIKSTAD

EDVARDESEN & NORHEIM A/S

Autorisert installatør
Radio og Elektrisk utstyr

Tlf. 11 220 - Fredrikstad

ØSTFOLDMEIERIET

Avd. Fredrikstad

C. HANSSENS

Trykkeri og Bokbinderi

Tlf. 13 056

FREDRIKSTAD

blitt ført inn i et bestemt rollemønster. Det annet Vatikankonsil har vist oss vei — på teologisk grunnlag — ut av dette dilemma og mot et integrert kirkesyn som danner forutsetningen for den effektive og fruktbare utøvelse av læreembetet i Kirken. Det er den vei vi foreløpig bare så vidt er slått inn på og det første skritt må være at de kristne selv, både enkeltvis og samlet levendegjør seg sin tro på en helt annen måte, aktivt arbeider med den og omsetter den i handling. Ordet som ble kjødt i Jesus Kristus, må inkarneres i hver enkelt kristen, så det blir Guds ord for ham. Det er i oss at det evige Guds ord og vår konkrete tilværelse skal bli uløselig ett. Der må «fordøyelsen» skje. Der må troen omsettes i livsverdier, og vår livserfaring berike vår tro. Da først består grunnlaget for at læremyndigheten kan tale på Kirkens vegne så realistisk og effektivt at vi må lytte og lyde.

For å gå tilbake til utgangspunktet: Løsningen er enkel. Skal fårene lytte til hyrdens røst, må de først kjenne hverandre. Fårene følger hyrden, sier Jesus «fordi de kjenner ham på stemmen». Og han tilføyer: «Jeg er den gode hyrde, og jeg kjenner mine og mine kjenner meg». (Jo. 10, 4 & 14).

OSLO

E. Sunde & Co. Rørløggerbedrift A/s

VARME- SANITÆR OG SPRINKLERANLEGG
Ulvenveien 89, Økern, Oslo 5. Tlf. 67 77 83

THRONSEN & CO.

BOKTRYKKERI

Bernh. Getzgt. 3 b, Oslo

Telefon 20 40 02 - 20 70 02

T. S. JACOBSEN

BEGRAVELSESBYRA

Ullevålsvn. 1 - Oslo

Privat 55 77 87 - 69 43 72

Tlf. 20 79 06 - 20 79 05

Spesialforretningen i
RUSTFRIE STÅLARTIKLER
KNUT JUUL CHRISTIANSEN
Stortings pl. 7 — Oslo 1

Telefon

(02) 33 36 24

33 55 25

Telegr.adr.:

Rustfriknut

MALERMESTER

utfører allslags maler- og tapetserarbeider

Georg og Otto Foerster

Tlf. 21 69 06

Allslags snekkerarbeid utføres

REIDAR MYRVOLD & SØN

Gladsvel 23, Grefsen

Tlf. 21 18 32

DRAMMEN

GUSTAV THIELEMANN

Pølse- og hermetikkfabrikk

Tlf. 83 41 84 - DRAMMEN

● **Der vil bli holdt et økumenisk møte i Mo i Rana Påskelørdag (17. april).**

Medlemmer av forskjellige kirkesamfunn vil delta. Der vil bli taler med påfølgende diskusjon. En av talerne vil være Pater John Coventry, S. J. fra London University, tidligere sekretær for den katolske økumeniske kommisjon i England. Andre deltagerne vil komme både fra Storbritannia og U.S.A.

Arrangørene er meget interessert i å få med så mange som mulig, ikke

GUSTAV BØHM & SØN A/S

Bakeri og Konditori

Drammen

minst økumenisk engasjerte katolikker.

Interesserte som kan tenke seg å delta kan henvende seg til Miss Everild Feeny, Top Flat, 2 A Fulwood Park, Liverpool L 17 5 AG, England.

FILM

«HAISOMMER»

Jeg har så vidt streift denne filmen i en tidligere anmeldelse av en helt annen, og lesere har kanskje fått inntrykk av at jeg på forhånd tok avstand fra den? Det er en ikke helt uriktig antagelse — en film som betar meg lysten på mat kan jeg ikke godt anbefale andre å se heller, men «Haisommer» er allikevel verd noen refleksjoner.

For det første en det egentlig to filmer, hvorav den ene er en modernisert versjon av Ibsens «En folkefiende» og den andre en modernisert versjon av Melvilles «Moby Dick». Første halvpart av filmen handler om konflikten mellom politisjefen i en liten amerikansk badeby, som vil stenge stranden fordi en mennskeetende hai beviselig er i farvannet, og byens borgermester som tenker på turistinntektene og derfor nekter å la seg overbevise om haiens eksistens. Alle som har følt den gode saks opphisselse og den rettferdige vredes fryd ved møtet med «En folkefiende» vil gjenoppleve det her, og det sier litt om vår samfunnsmoral at denne konflikten stadig er aktuelt stoff — vi behøver neppe gå lenger enn til visse miljøfiendtlige industrier i vårt eget land for å finne stadig aktuelle paralleller.

Men når haiens eksistens er på det helt rene, setter haijakten inn, med tre mann i en gammel båt mot et fem tons uhyre. Harpun etter harpun får den i seg, flytetønne etter flytetønne ruller over bord festet til seige liner, og igjen og igjen går haien til angrep — den holder faktisk på å stange båten i filler. Her kan man gjerne gi en Oscar til filmens tekniske stab som har klart å lage en helmekanisk hai av fryktinnfyldende dimensjoner. At den til slutt forspiser seg på en trykkluftbeholder, og går i luften i en sky av skum og blod er filmens klimaks.

Det som har skapt alle forhåndstalentene av denne filmen er altså at den er

laget i den bestemte hensikt å skremme vettet av folk, ikke ved en serie nærbilder av haijefte med menneske-rester mellom tennene, men ved en gradvis oppbygging av spenningen. Den ene scenen etter den andre er lagt opp slik at vi føler det: nå MA haien komme. Når den så ikke kommer, er det skapt et antiklimaks som i sin tur er en meget effektiv utgangsposisjon for sjokket når det kommer. Det blir med andre ord manipulert med oss. Det blir det i alle filmer med ytre spenning, forskjellen er bare at her er oppbyggingen, forberedelsene, gjort mer fagmessig omhyggelig. Sjokkvirkningene blir sterkere. Det var adskillige hikst i kinoen da jeg så filmen, og et par av dem kom fra meg selv. En viss «svart» blodtørstig humor hjelper også til — og tenker man over alt dette blir konklusjonen ikke særlig smigrende for oss tilskuere: så forventde er vi blitt at et helt team psykologer må til for å skremme oss. Så godt liker vi å bli skremt, så modne er vi blitt for gladiator-kamper på liv og død. Det forekommer meg at vi likefrem forlanger en stadig stigning i opphisselsesnivået, som vi er blitt narkotikere som trenger en stadig sterkere dose. Og «Haisommer» går for fulle hus verden over.

PER BANG

Ny teologi...

(Forts. fra side 79.)

så viktig for kvinnes frigjøring. Men den lov at kvinner ikke kan bli prester, biskoper eller pave betyr en krenkelse som i vår moderne verden vitner om manglende respekt for menneskeverdet.

Efter denne salven vender artikkel-forfatteren seg mot den kristne kvinne-myte: Fra nå av vil man måtte

oppgi mange av den kristne teologis tradisjonelle ideer om kvinnen, man vil måtte avmytologisere den tradisjonelle teologi om den kristne kvinne — at hun er en fristerinne, at hun er skapt av Adams ribben og derfor står lavere enn mannen, at hun er den som bare har å være lydig og passiv, er bestemt til offer, medfølelse og tålmod. En slik forandring av teologien vil sannsynligvis hjelpe kristendommen til å komme seg ut av en stilling der kvinner er antatt å være mer «religiøse» enn menn, og religion følgelig blir ansett som noe feminint.

Pater Balasuriya avslutter med å fremholde at bare ved å ta opp kvinnespørsmålet fra grunnen av kan Kirken møte den utfordring omveltningene i den moderne verden betyr. Han påpeker det uheldige i at Kirkens ledelse nok er forberedt på å utdanne og «hjelpe» kvinnen, men ennå ikke er villig til å gi henne samme rettigheter som mannen og fortsetter: Dette er snarere en krise for Kirken enn for opplyste kvinner. For kvinnene vil gå videre, og mange av dem kan komme til å oppgi Kirken fordi de mener den er ute av stand til å forstå deres dypeste og beste streben.

Men — i alle tilfelle — anerkjennelsen av kvinnes rettigheter må ikke bli enda en paternalistisk gest, eller et midlertidig lappverk. Kirken må lære å respektere menneskene slik de er skapt av Gud — som mann og kvinne. Kirken må vokse og enda en gang lære av verden. Det er en nåde for den. I sin tur kan den hjelpe til å frigjøre millioner av kvinner, sier Tissa Balasuriya til slutt.

ST. OLAV

KATOLSK TIDSSKRIFT FOR RELIGION OG KULTUR

Ansvarshavende redaktør: Åge Rønning.

Medredaktør: Karin Gullerud-Johansen O.P.

Redaksjonens adresse: Akersveien 5, Oslo 1, telefon 20 72 26.

Redaktøren privat 28 95 18.

Ekspedisjon og forlag: Akersveien 5, Oslo 1.

Kontortid 9—16. Lørdag 9—14. Telefon 20 72 48.

Abonnement (direkte ell. gjennom postkontorene). Kr. 60 pr. år.
Kr. 30 1/2 år. Utlandet (ikke Skandinavia) kr. 70.

Annonser: 10 dager før utg.dagen. 24 nr. årlig. - Postgiro 204 648.